

eP Primera fila **ICULT**

Exposició d'un clàssic de la càmera

CATALÀ-ROCA 'Florista' (1954).

PEPE ENCINAS 'La gitaneta mare' (1980).

CATALÀ-ROCA 'Mariner de la VI Flota dels EUA'

La Fundació Setba reuneix 35 imatges del desaparegut fotoperiodista i crea un diàleg amb 10 professionals actuals

Tots els participants subscriuen el títol de la mostra: reconeixen la qualitat i l'amabilitat de l'admirat autor

NATÀLIA FARRÉ
BARCELONA

«**Q**uan busquem imatges de la història recent de Barcelona, sempre topem amb Francesc Català-Roca», afirma Cristina Sampere, directora de la galeria Fundació Setba. De manera que en les últimes exposicions que ha fet la sala de la plaça Reial sempre ha lluitat alguna instantània del fotoperiodista. N'hi va haver en l'exitosa *El taxidermista*. La mostra que rescatava la memòria de la mítica botiga veïna acollia un impressionant retrat de Joan Miró mirant l'aparador. I n'hi va haver en l'exposició dedicada al record del polifacètic enllustrador de la plaça, Fructuós Canonge. Sense oblidar les seves fotografies sobre els mariners nord-americans deambulants per Barcelona cap als anys 50 que també han format part d'algun dels projectes de la galeria. Així que amb tots aquests antecedents, Sampere afirma que la sala estava en deute amb ell: «Li devíem una exposició». I l'han muntat (fins al 23 de juny).

Porta per títol *Benvolgut mestre*, un enunciat que no és intranscendent. Perquè encara que el protagonista absolut és Català-Roca (1922-1998), la mostra acull també la mirada de 10 fotoperiodistes actuals que com a única condició per participar en la mostra havien de subscriure el títol. La resposta va ser unànime. Tots

—Sandra Balsells, Andreu Català, Colita, Pepe Encinas, Joan Guerrero, Kim Manresa, Jordi Pol, Leopoldo Pomés, Txema Salvans i Tino Soriano— comparteixen la màxima. Els que el van conèixer, com Encinas i Pol, en destaquen l'afabilitat: «Era molt pròxim, fàcil d'abordar», apunta el primer; «era sempre molt agradable, encara que fort en les seves opinions», afirma el segon. I tots 10 invoquen la seva mestria.

LA FLORISTA I LA GITANETA // «Per a mi és un autor de referència en la fotografia de carrer. Un fotògraf d'ull ràpid, atent, observador, capaç de capturar amb gran bellesa escenes intranscendents, moments que a molts ens passarien desapercebuts», reflexiona Balsells. La fotoperiodista llueix un dels seus treballs al costat d'un altre del mestre. El seu el va captar a Sicília durant la Setmana Santa del 2011; el de Català-Roca, a Barcelona, el 1953. Pengen junts perquè la proposta de Setba és entaular un diàleg entre l'obra del desaparegut fotoperiodista i la dels professionals actuals. A cada un dels contemporanis se li va donar una imatge de Català-Roca a la qual havien de respondre amb una obra seva. A Balsells li va tocar un mariner americà situat entre dos canons: «Vaig escollir la meua per la composició, és la mateixa; i també em va semblar interessant la contraposició entre el món militar i el religiós, dues maneres diferents d'entendre el món», argumenta.

La mirada de la florista de la Rambla que Català-Roca va immortalitzar el 1953 és el que va cridar l'atenció d'Encinas a l'hora de buscar un dels seus retrats. «Vaig tenir clar el que escolliria des del primer moment. Va ser un flaix. Ràpidament vaig recordar la mirada de la gitaneta que se'm va acostar amb el seu fill acabat de néixer amagat en una manta un dia del 1980», explica. Va coincidir que les dues imatges comparteixen escenari.

La similitud, «tot i la distància

'Benvolgut Català

CATALÀ-ROCA 'Model' (1955).

<<<

(1953).

SANDRA BALSELLS 'Confrare sicilià' (2011).

mestre'

-Roca

LEOPOLDO POMÉS 'Eve' (1963).

en el temps i l'espai», és el que va portar Joan Guerrero a decantar-se per una imatge d'un indi andí que va captar a l'Equador el 1996. «Sembren de la mateixa família». Impossible, la de Català Roca és del 1970 i plasma un pastor de la Cerdanya. I «el so que no se sent però s'intueix» és una de les coses que uneix la imatge de Pol amb la del protagonista de la mostra. Català-Roca va captar un músic de cobla el 1952, i Pol, un dels habituals de les tertúlies futboleres que fa anys es produïen a la Rambla. Els dos personatges, a més, comparteixen boina i moviment.

Hi ha més diàlegs, com el de Pomés, que respon a una model amb una altra model. Els dos treballs

«Era d'ull ràpid, atent, capturava amb gran bellesa escenes intrascendents», afirma Sandra Balsells

són publicitaris però no poden ser més diferents. El reconegut publicista utilitza tots els recursos que li dóna un plató; Català-Roca «mai afegia elements artificials a les seves fotografies, volia que l'entorn del retratat fos l'escenari, de fet ell no parlava de retrats, no li agradaven, parlava de personatges», explica Núria Gil, conservadora de l'Arxiu Català-Roca, un fons amb 200.000 negatius (còpies i diapositives, al marge) que és l'origen de la mostra.

Trenta-cinc imatges modernes, no d'època, de Català-Roca que es venen juntament amb la resta d'instantànies dels fotoperiodistes actuals. És una venda benèfica, perquè el marge de la galeria es destinarà a un taller de fotografia adreçat a dones víctimes de la violència sexista. ≡

50è ANIVERSARI DELS PREMIS

El Crítica Serra d'Or, per a Martí Domínguez

► Pep Albanell i Josep-Ramon Bach, entre altres, també guardonats

ELENA HEVIA
BARCELONA

Han passat cinquanta anys des que en la llavors jove revista *Serra d'Or* va decidir crear uns premis de la crítica que reconeguessin i donessin visibilitat al treball dels autors en llengua catalana. No van tenir dotació i així segueixen, marcats per la voluntat de servei al país i acompanyats només del prestigi. Noms com el del novel·lista Martí Domínguez, el poeta Josep-Ramon Bach, el narrador Pep Albanell i el crític Julià Guillamon encapçalen aquest any la llarga llista de premiats en les 14 categories, que es van donar a conèixer ahir al Palau Moja, en un acte convocat per l'editorial de la revista, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

El pare Josep Massot, director literari del segell, va recordar, abans de l'anunci dels premiats, els temps més foscos de la història dels guardons durant el franquisme, quan tot just suposaven una menció a la revista, fins a passar des del 1980 a atorgar-se en una celebració pública, acompanyats d'una petita insígnia d'or. També hi

va haver un record per als desapareguts Muriel Casals i el crític de cine i col·laborador de la publicació Arnau Olivari.

RETRAT D'UNA INFÀNCIA ALS 50 // El valencià Martí Domínguez es va emportar el premi de novel·la per *La sega*, que retrata una infància a la serra del Maestrat dels anys 50, amb el rerefons de les activitats del maquis i l'opressió franquista. El poemari *Caïm*, que el seu autor, Josep-Ramon Bach, va definir com «un clam contra la violència i el fanatisme, un cop de puny sobre la taula amb paraules dures i enèrgiques», va obtenir el de poesia, i Pep Albanell va rebre el de narració per *Les fantasies del naufrag*, «una història a contracorrent» que, contra pronòstic i moda, mostra bons sentiments a partir dels seus records d'infància.

La biografia d'un personatge curiós i transversal, ideal per descobrir una època, *Joan Perucho. Cendres i diamants*, del crític Julià Guillamon, es va emportar el premi als estudis literaris, mentre que l'extraordinària traducció de Josep Maria Jaumà del llibre de poemes *Irlanda indòmita. 150 poemes*, de W. B. Yeats, es va distingir en aquesta categoria.

El de recerca va recaure en Pere Villalba pel seu *Ramon Llull: vida i obres*; el d'altres ciències, en Xavier Duran, per *La ciència en la literatura*, i el de catalanística, en el californià Ronald Puppo, per *J. Verdaguier. Introduction and traslation*.

JORDI COTRINA

► Martí Domínguez, autor de 'La sega'.

Els premiats en l'apartat teatral es van mostrar combatius. Joan Yago, pel seu text en català *You say tomato*; Lali Álvarez, pel muntatge *Ragazzo*, inspirat en els fets de la cimera (i la contracimera) de Gènova del 2001, i els membres de la companyia Parking Shakespeare, com a aportació més interessant. «Hi ha gent que vol talar la cultura per sembrar altres coses», va dir Yago.

Respecte a l'apartat infantil i juvenil, els guanyadors van ser Mariona Cabassa i Halil Bárcena, per *Històries de Nasrudin*; Gisela Pou, per *La noia de la mitjanit*, inspirada en la història real d'una noia que tenia la tasca de tastar el menjar de Hitler per evitar que l'enverinessin, i, finalment, Lemmescates, pseudònim de Carme Julià, que va obtenir el premi al millor llibre juvenil en el vessant coneixements per l'obra *Arbres*. ≡